

Preisz Gyuláné Kislánykorában

Ez az anyám, Blum Margit. 1910-ben készült a kép Békéscsabán. 1899-ben született Gyomán. Mezőtúron líceumot járt, le is érettségizett. Ő egyetlen gyerek volt. Az apját Blum Mórnak hívták, Gyöngyösön született. A nagymama, Klein Róza Abonyban született. Azt nem tudom, hogy kerültek Gyomára, de a nagymama egyik bátyja, Klein Vilmos Gyomára került, és ott volt egy hatalmas áruháza az 1880-as évektől, szerintem miatta mentek oda. Úgy hívták az áruházat, hogy Kis-Klein Áruház. Gyoma 14-15 ezres mezőváros volt [A 18--19. század során számos település kapott, főleg

az Alföldön és a Dunántúlon mezővárosi jogokat, így 1830-ban Gyoma is. 1870-ben azonban megszűnt a szabad királyi városok és a mezővárosok jogi elhatárolása, a mezővárosok többsége pedig -- miként Gyoma is -- a községek közé süllyedt. -- A szerk.], de sokkal jobb módú mint Nagykáta, mert már kiskoromban minden nagyobb utcának az egyik oldala végig aszfaltozva volt, és a Fő tér végig aszfaltozva volt. Nagyon jó földje volt, búza, kukorica, árpa termett, és rengeteg állatot tartottak, disznót, marhát, mindent. Ott is körülbelül 80-100 zsidó család lakott [A Magyar Zsidó Lexikon adatai szerint az 1920-as években a gyomai hitközség -- amely egy anyakönyvi kerületet alkotott a szomszédos Endrőddel -- lélekszáma 203 fő volt 48 családban. -- A szerk.]. Szép templom volt, hasonló mint a nagykátai, és ott is volt egy zsidó iskola tanító házaspárral, akit a hitközség fizetett. És volt egy rabbi, kántor nem volt, azt úgy hozattak. Volt egy sakter, aki minden héten jött valahonnan vágni, és volt egy üzlet, ahol azt árulták. De állandó mézárszék nem volt. A gyomai ház szép, nagy sarokház volt, ahol középen, a sarokról volt a bejárat az üzletbe. Nagy üzlet volt, és volt egy kétszobás lakás. Volt egy fedett kocsibejáró, és tovább még volt egy lakás meg egy üzlet, ami ki volt adva. A kiadott üzlet egy kézimunka-előnyomó üzlet volt. Zsidó volt az is, aki bérelte. A nagyszüleimé volt az első üzlet, fűszer, rövidáru, divatáru. Elég nagy volt, de alkalmazott nem volt, ők ketten voltak benne. 7-kor nyitottak, és este 6-ig nyitva volt, szombaton is délig, vasárnap zárva volt. De ötpercenként jöttek vasárnap, hogy jaj, Blum néni, elfogyott a liszt, vagy elfogyott a cukor, vagy elfogyott a só. Itt divatban volt a hitelbe vásárlás. Mindenki állandó vevő volt, volt egy könyvük, nálunk meg volt egy nagykönyv, mindenkinek volt egy oldala, amit vásároltak, azt beírták az övébe, beírták a mienkébe, és akkor elsején fizettek. A nagyszülők is tudtak hitelbe vásárolni a nagykereskedőktől. Volt egy pár kereskedő Gyomán, akire azt mondták a kereskedők, hogy bármennyit kaphat hitelbe, voltak olyan kereskedők, akikre azt mondták, hogy csak készpénzért lehet. A nagyapám amennyit akart, annyit kapott, 30 napra, 60 napra, 90 napra kapta az árut. Persze 30 napra olcsóbban, 90 napra drágábban, mert a kamatot hozzáadták. Voltak ilyen dossziéi, abban voltak a számlák, nézte, hogy mikor járnak le, és akkor kifizette őket.